

••✕ HISTORICKÁ DETEKTIVKA ✕••

PETER
TREMAYNE

VYŠEHRAĐ

SMRT
KACÍŘE

••✕ PŘÍPAD SESTRY FIDELMY ✕••

Smrt kacíře

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Peter Tremayne
Smrt kacíře – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

..✎ HISTORICKÁ DETEKTIVKA ☞..

*PETER
TREMAYNE*

*SMRT
KACÍŘE*

VYŠEHRAÐ

Copyright © 2022 by Peter Tremayne
Translation © Alžběta Slavíková Hesounová, 2026
E-book konverze © Grafické a DTP studio Albatros Media, 2026

ISBN tištěné verze 978-80-267-3338-6
ISBN e-knihy 978-80-267-3339-3 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)
ISBN e-knihy 978-80-267-3345-4 (1. zveřejnění, 2026) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-267-3346-1 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)

Pro Caroline Lennonovou,
„Fidelmin hlas“;
herečku, jež namluvila anglické audioknihy,
čímž Fidelma ožila v éteru,
jako dík nadané umělkyni a přítelkyni.

*Fuerunt vero et pseudoprophetae in populo sicut
et in vobis erunt magistri mendaces qui introducent
sectas perditionis et eum qui emit eos Dominum
negant superducentes sibi celerem perditionem.*

V Božím lidu bývali ovšem i lživí proroci, tak i mezi
vámi budou lživí učitelé, kteří budou záludně
zavádět zhoubné nauky a budou popírat Panovníka,
který je vykoupil. Tím na sebe uvedou náhlou
zhoubu.

Druhý list Petrův 2,1

Tento příběh se odehrává v měsíci, jenž se ve staré irštině nazýval *cét samain* – tedy „počátek léta“. Zhruba odpovídá měsíci, kterému dnes říkáme květen. Píše se rok 672.

Někteří čtenáři si možná vzpomenou, že jsme opatství Imleach Iubhair (Hranice tisů) již navštívili v knize *Mnich, který zmizel* (česky 2019). Dnes je Emly – tak zní poangličtěná verze tohoto jména – jen malá vesnice ležící čtrnáct kilometrů západně od okresního města Tipperary (Arovy studny). Imleach Iubhair bylo založeno v pátém století svatým Ailbeem, ještě před příchodem svatého Patrika, a stalo se hlavním střediskem vzdělanosti celého Mumanu (Munsteru) a zároveň sídlem vrchního biskupa, ačkoliv dnes už tomu na místě samém nic nenasvědčuje. Až do roku 1587 zůstalo Emly „katedrálním městem“. Bylo sídlem vrchní diecéze celého Munsteru, než byla oficiálně spojena s cashelskou diecézí.

Rané klášterní budovy byly nahrazeny katedrálou ze třináctého století, jež byla zničena při záboru Irska Tudorovci v roce 1607. Do konce století pak byla znovu vybudována a přsvěcena na anglikánskou katedrálu, ale v roce 1827 už byla zcela zchátralá. Moderní katolický kostel na místě vyrostl v roce 1882. Jezero, které se rozlévalo před starým opatstvím, dávno zmizelo. Stále jsou ale patrné pozůstatky pěti prastarých posvátných studní, včetně Tobair Peadar (Petrovy studny). To místo ale začalo být nebezpečné, a tak bylo zahrazeno. Traduje se, že právě od této studny vedla podzemní chodba ke kopci Knockcarn, kde prý leželo prastaré klášterní pohřebiště.

Imleach byl smíšený dům, *conhospitae*, kde žili bok po boku řeholníci a řeholnice. V jeho čele stál *comarbae* („dědic“ Ailbeův),

ale stále častěji se pro představeného takovýchto společenstev začínalo prosazovat označení „opat“, pocházející z aramejského výrazu *abbas*, otec. Pro ženské představené se k aramejskému slovu přidala latinská koncovka *-issa*, čímž vznikla *abatissa* neboli abatyše. Titul „převorka“ (*prioressa*) jsem si také vypůjčil ze staré/střední irštiny jako označení pro osobu stojící v čele ženských členek řádu v *conhospitae* nebo představenou ženského kláštera.

Některé čtenáře možná překvapí, že ještě ve Fidelmině době nebylo křesťanství jednotným náboženstvím, ale skládalo se z mnoha rozdílných teologických větví, z nichž každá měla vlastní zastánce. Na různých koncilech se vedly četné zapálené debaty o tom, které koncepty a školy by měly být všeobecně přijaty a následovány. Edikt milánský z roku 313 n. l. stanovoval, že Římská říše uznává západní křesťanství za legitimní náboženství. O deset let později bylo přijato jako oficiální vyznání celé říše. Císař Konstantin (285–337 n. l.) si uvědomil, že křesťanské hnutí je rozdrobeno do různých frakcí se všemožnými výklady. Církevní představitelé se tedy v roce 325 sešli v Nikáji, aby se domluvili na základech víry, které se staly podkladem pro Nikajské vyznání víry. Ani to ale všechny křesťany nesjednotilo.

Disputace na koncilech pokračovaly. Římský historik a bývalý voják Ammianus Marcellinus (330–391/400 n. l.) si povšiml často násilných a dogmatických střetů a poznamenal k tomu: „Ani divá zvěř si nepočiná tak krutě jako křesťané, když spolu jednají.“

Římská synoda v roce 382 pod vedením papeže Damasa odsouhlasila výběr dvaceti sedmi textů navržených Atanášem, patriarchou alexandrijským, které měly tvořit *Nový zákon*. To vedlo k dalším sporům a pokusu o zničení řady velice raných křesťanských spisů, které Řím neuznával.

Filipovo evangelium, o němž je v této knize zmínka, je jedním z koptských textů pocházejících ze druhého či třetího století po Kristu. Bylo nalezeno v zapečetěné nádobě, spolu s dalšími ranými křesťanskými spisy, v roce 1945 v Nag Hammádí v Egyptě. Těchto 1200 textů z Nag Hammádí je nyní přechováváno v Koptském muzeu v egyptské Káhiře. Byly zakopány ve čtvrtém století, aby byly uchráněny před zkázou, která jim hrozila poté, co římská synoda vyhlásila, které texty jsou přípustné jako součást Nového zákona. *Filipovo evangelium* bylo pojmenováno

po apoštolu Filipovi z Betsaidy (zemřel roku 89 n. l. v Hierapoli), jednom z původních dvanácti apoštolů.

Na různých místech Římské říše, stejně jako mimo její hranice, se v průběhu let konaly různé koncily, na nichž se vyvíjely další interpretace křesťanské víry. Do Fidelminy doby proběhlo šest významných ekumenických koncilů, jež si kladly za cíl křesťanské náboženství sjednotit. Na třetím koncilu konaném v Konstantinopoli (roku 680) se ještě stále vedly disputace o lidských a božských aspektech Ježíše Krista. V té době už existovalo více než třicet různých větví západního křesťanství. Některé myšlenky byly všeobecně přijaty, jiné byly zapomenuty, nebo rovnou odvrženy jako kacířství.

Pelagius (činný v letech 380–418) byl prohlášen za kacíře, ale jeho učení v západním světě dlouho přežívalo mezi irskými a jinými keltskými věřícími. Papež Jan IV. napsal v roce 640 irským biskupům dopis, v němž je žádal, aby přestali následovat Pelagiovu věrouku. Pelagiové spisy ale přežily až do moderní doby a dodnes se o nich diskutuje. Čtenářům, kteří se o Pelagiovo učení a filozofii hlouběji zajímají, doporučuji práci *Pelagius: Life and Letters*, D. R. Rees, 1988.

Spis *Banshenchus* (Dějiny žen), jenž musí bezesporu zaujímat místo nejstarších evropských feministických dějin, se zachoval ve veršované i prozaické podobě v klášteře Daimh Inis (Volský ostrov), dnes Devenish, Lough Erne, hrabství Fermanagh. Tamní klášter byl založen svatým Laisrénem mac Nad Froichem (zemřel roku 564), kterému se lidově říká Mo Laisse. V tomto textu je uveden výčet významných žen od pátého a šestého století, a končí v roce 1193. Mezi nimi je i dcera krále Failbeho Flanna, uvedená se svým řeholním titulem.

V následujícím příběhu je několik odkazů na předchozí Fidelmina dobrodružství, které je užitečné zmínit. Fidelmina návštěva koncilu ve Streonshalhu (Whitby) v roce 664, kde se poprvé setkala s Eadulfem, je zachycena v knize *Rozhřešení vraždou* (česky 2004). Tehdy se král Oswy z Northumbrie rozhodl, že jeho země bude následovat římskou větev církve, nikoliv křesťanství vyznávané v Irsku. Fidelmina a Eadulfova výprava na koncil v Autunu v Burgundsku v roce 670 je popsána v příběhu *Ztracený relikviář* (česky 2010). Na tomto koncilu bylo rozhodnuto, že všechny kláštery ve Franckém království a v sousední Galii se mají řídit řeholí svatého Benedikta, nikoliv učením

západní (keltské) církve. Fidelmino dobrodružství z roku 664/5 při návštěvě kláštera v Bobbiu, založeného Kolumbánem a jeho irskými učedníky v severní Itálii, je zachyceno v románu *Jezdec věstí smrt* (česky 2013). A líčení Fidelminy cesty do Eadulfovy domoviny v Seaxmund's Ham v zemi Jižního lidu v království Východních Anglů nalezneme v knize *Opat s mečem* (česky 2007).

Událost v klášteře v Darú (Darrow), o níž se Fidelma zmiňuje, je z příběhu „A Canticle for Wulfstan“ (Chvalo zpěv na Wulfstana), prvně vydaném ve sborníku *Midwinter Tales 4*, Little, Brown, UK, říjen 1994, a ve Spojených státech v *Ellery Queen's Mystery Magazine*, květen 1995. Později byl zařazen do souboru povídek *Hemlock at Vespers* (Bohlaav o nešporách, 2000).

Čtenáři zájímající se o původ místních jmen možná ocení moderní ekvivalenty názvů zmiňovaných v části odehrávající se v království Franků. Biturgia je Bourges, řeka Dea Matrona je Marna, Evoriacum je Faremoutiers, Latiniacum je Lagny-sur-Marne, řeka Liger je Loira, Luxovium je Luxeuil-les-Bains, Martyr Nazarius je Saint-Nazaire a Nevirnum je Nevers.

Sestra Fidelma z Cashelu, *dálaigh* neboli advokátka soudního dvora v Irsku sedmého století

Bratr Eadulf ze Seaxmund's Ham v Zemi Jižního lidu
Východních Anglů, její společník

Enda, velitel bojovníků Zlaté obroučky, vybraných tělesných strážců mumanského krále

U Arovy studny

Aona, hostinský

Adag, jeho vnuk

V opatství Imleach Iubhair

Opat Cuán, opat a vrchní biskup mumanský

Bratr Mac Raith, *rechtaire* neboli správce

Převorka Suanach, představená sester

Ctihodný Breas, *fer-leginn* neboli vrchní profesor

Ctihodný Lugán, *leabhar coimedach* neboli knihovník
a rektor všech studentů

Bratr Anlón, lékař

Bratr Áedh, velitel klášterních hasičů

Bratr Sígeal, *echaire*, vrchní štolba

Zedníci

Sítae, *ollamh-aitire*, zednický mistr

Cú Choille, nezvěstný truhlářský mistr

Patu, zkušený truhlář
Mothlach, kameník
Tassach, kovotepec

Studenti

Bratr Garb, starší student
Bratr Étaid, jeho *anam chara* neboli duchovní přítel
Sestra Fastrude, studentka z Burgundska
Sestra Ingund, studentka z Burgundska
Sestra Haldetrude, studentka z Burgundska

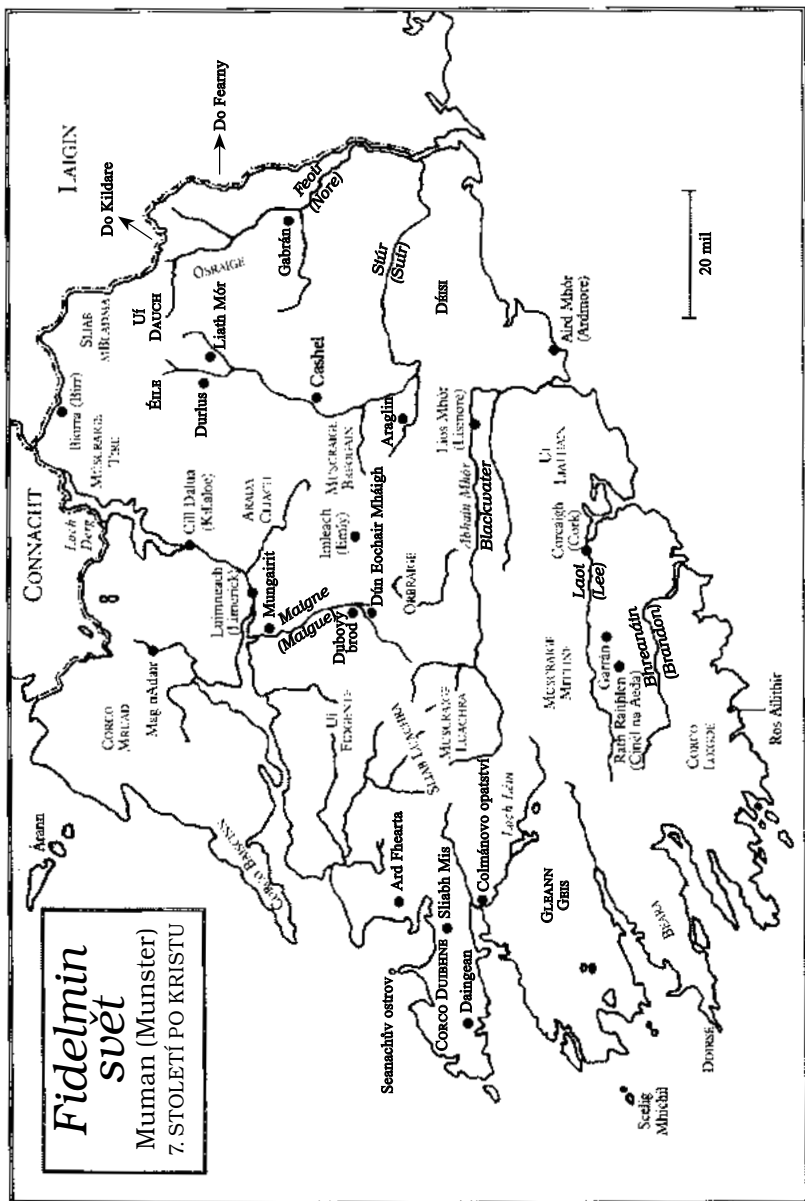
Frančtí návštěvníci

Diákon Landric, správce biskupa Brodulfa z Luxovia
v Burgundsku
Bratr Charibert, sluha biskupa Brodulfa

Suíta vrchního brehona

Fíthel, vrchní brehon mumanský
Urard, jeho sekretář a písař
Aidan, králův bojovník, doprovázející vrchního brehona
Luan, jeho spolubojovník

7. STOLETÍ PO KRISTU

„Včera v noci byl v klášteře veliký požár, paní.“

Tu novinu jim veselým hlasem sdělil Adag, sedmnáctiletý vnuk hostinského, zatímco pokládal na stůl, u kterého Fidelma s Eadulfem seděli, džbán s pivem. Ačkoliv krčma stála ve vsi jménem Arova studna, zhruba patnáct kilometrů od opatství Imleach Iubhair, „Hranice tisů“, pro místní to byl prostě „klášter“, neboť měl v celém okolí nesmírný vliv. Opatství bylo jedním z nejstarších v království a všeobecně se mělo za to, že jeho zakladatel, blahoslavený Ailbe, byl jedním z prvních učitelů křesťanství, který přinesl novou víru do Mumanu, největšího ze všech království Erinu, na jihozápadě Irska. V celém království to bylo nejvýznačnější středisko vzdělanosti, které vychovávalo zástupy studentů, a jeho opatové byli zároveň vrchními biskupy krále, jenž přebýval v Cashelu – a právě tam nyní vládl Fidelmin bratr Colgú.

Fidelma se na mladíčka se zájmem zadívala.

„Velký požár?“ zopakovala. „Co se stalo? Doslechla jsem se, že v opatství probíhají rozsáhlé stavební práce. Mnoho starých dřevěných budov prý nahrazují novými stavbami z kamene, je to tak?“

Adag pokrčil rameny. „Můj děd vám o tom bude s to povědět mnohem víc, až sem přijde. Předpokládám, že jste sem nepřijeli po cestě vedoucí kolem bran kláštera, jinak byste něco z toho ohně určitě sami zahlédli.“

„Vyrazili jsme s Eadulfem z Dún Trí Liag, tudíž jsme sem přicestovali přes hory od jihozápadu.“

Mladík přešel k nedalekému krbu a upravil v ohništi jedno poleno, které se chystalo vypadnout ven.

„Proč jste to místo vůbec navštěvovali?“ zeptal se jich hoch přes rameno. „Tam přece stojí pevnost Congala z lidu Dál gCais, který o sobě prohlašuje, že se jeho původ odvíjí od královského rodu a nepřipustí, aby na to kdokoliv zapomněl. Není to příjemný člověk. Očekává, že jeho samého i jeho příbuzné budeme obsluhovat bez nároku na platbu, a k mému dědečkovi se chová nesmírně nadutě.“

Fidelmu jeho slova pobavila, ale na oko se na něho káravě zamračila. Zнала toho hocha od narození a dobře věděla, že říká pravdu. „Nevyslovuj tento názor příliš hlasitě a před příliš mnoha lidmi, Adagu,“ varovala ho. „Congal je také z těch, kteří neváhají využít své moci a síly zákona, když usoudí, že se jim stala nějaká křivda.“

Důvodem, proč se Fidelma s Eadulfem a také s Endou, velitelem vybraných bojovníků Zlaté obroučky, vypravili do Dún Trí Liag, byl právní spor, který měl Congal s jedním příslušníkem svého vlastního klanu. Obvinil dotyčného, že mu zcizil býka ze stáda. Ten člověk to popíral, ale jeho nevina byla neustále zamítána. Nakonec se muž rozhodl domoci svého práva podle prastarého zákona, a tak před branami Congalovy pevnosti zahájil *troscud*, odmítal jíst i pít, aby vládce donutil předložit jejich spor nezávislému soudci. Fidelma coby *dálaigh* měla pravomoc v podobných případech zasáhnout, proto pro ni poslali, aby si vyslechla argumenty obou stran. Ukázalo se, že krátce před slyšením byl býk nalezen, jak se toulá po okolních kopcích, protože se mu podařilo uprchnout z ohrady. Congal neochotně uznal, že onoho muže osočil nepodloženě, a s ještě menší ochotou přistoupil na to, že dotyčného za křivé nařčení odškodní jalovici ze svého stáda.

Pokud by měla Fidelma říct pravdu, ulevilo se jí, když se svými společníky z Congalovy pevnosti odjela. O Congalovi se vědělo, že má výbušnou povahu a že nikdy nezapomene na utrpenou křivdu. V souvislosti s ním Fidelmu napadala všemožná slova, ale rozhodně mezi ně nepatřila „důvěra“.

Vtom se dveře hostince rozlétly a dovnitř zavanul studený vzduch. Objevil se v nich starý krčmář Aona, následován mladým bojovníkem Endou, který za nimi dveře zase rychle zabouchl. Enda byl Aonovi pomoci napojit a nakrmit koně ve stáji vedle hlavní budovy.

„Co jsem to zaslechla o požáru v opatství?“ zeptala se Fidelma starého pána, když k nim vykročil, aby se přesvědčil, že jim jeho vnuk posloužil vším, oč ho požádali.

„Ach, Adag vám o tom pověděl? Zrovna jsem to říkal Endovi.“

Enda se posadil na lavici u stolu a natáhl se po džbánku s pivem, aby si nalil do poháru. V jejich trojici nepanovaly žádné upjaté způsoby – byli to tři druzi, kteří spolu prožili už celou řadu dobrodružství.

„Nepřekvapilo mě, když nám Aona tu novinu sdělil,“ prohlásil. „V poslední době v opatství probíhají rozsáhlé stavební práce. Vzhledem k tomu, že klášter stojí uprostřed tisového lesa, je nabíledni, že nejstarší budovy jsou tam ze dřeva. Několik posledních opatů ale začalo prosazovat, aby se původní stavby nahradily budovami z místního kamene. A při takových pracích dochází k požárům často.“

Fidelma se obrátila k hostinskému. „Víš něco bližšího o tom, jak oheň vypukl? Kde začalo hořet nejdříve?“

Aona pokrčil rameny. „Zaslechl jsem jen něco málo od jednoho poutníka, který tudy šel dnes ráno,“ odpověděl. „Prý nešlo o příliš velký požár, naštěstí se nerozšířil, ale hořelo jen v jedné staré dřevěné budově, jež prý sloužila jako *tech n-óged*.“

„Hostinský dům?“ ozval se Eadulf překvapeně. „Já měl za to, že mniši ty původní stavby pro ubytovávání hostů přestali k tomu účelu používat už před časem. Byl někdo zraněn?“

„Onen pocestný mi pověděl, že tam prý přišel o život nějaký duchovní, jenž byl v klášteře návštěvou z ciziny,“ odpověděl krčmář. „A zranění utrpělo několik bratrů a dělníků, kteří pracují na stavbě a kteří se pokoušeli požár uhasit.“

„Cizí duchovní, říkáš?“ zeptala se Fidelma se zájmem.

„Ten člověk říkal, že pokud je mu známo, šlo o biskupa z nějakého království ze zámoří.“

Fidelma stiskla rty. „Návštěvník našeho ostrova, a navíc biskup? Nevíš, o koho šlo nebo odkud sem přicestoval?“

Hostinský zdvihl pravé rameno na znamení, že odpověď nezná. „To ten kolemjdoucí nevěděl. Byl to kupec, prý kolem kláštera jen projížděl, nezůstával tam na noc. Zastavil se u bran pouze na chvíli, aby napojil svého koně. Řekli mu jen, že ten biskup byl nějaký význačný návštěvník z ciziny a že do opatství přicestoval teprve před nedávnem.“

„Požáry jsou v dřevěných domech naneštěstí velmi časté, zvláště v takových místech, kde se musí připravovat a vařit jídlo pro větší množství osob,“ poznamenal vnuk hostinského. Při svém mládí přistupoval ke zprávám o podobných neštěstích vcelku nevzrušeně.

„Máš naprostou pravdu,“ přitakal Eadulf. „Lidé si často v přítomnosti ohně nedávají dostatečně velký pozor.“

„Dělá mi ale starost, že při požáru přišel o život nějaký zahraniční biskup, host v našem království, a ještě k tomu v hlavním opatství naší země,“ pronesla Fidelma zamyšleně.

„Je známo, jak ten oheň vypukl? Došlo tam k nějaké nehodě?“ zajímal se Eadulf.

„Ten kupec mi pověděl jen tolik, co už jsem vám sdělil,“ řekl mu na to hostinský. „Požár může vzniknout sto a jedním způsobem.“

„Stále musím myslet na to, že obětí se stal biskup, významný host ze zámoří,“ zopakovala Fidelma. „Bude třeba zjistit, jak k tomu neštěstí došlo, protože podle zákona by bližní oběti mohli požadovat odškodnění, pokud se přijde na to, že tu nehodu někdo způsobil.“

Eadulf už v Irsku pobýval dost dlouho, aby uhádl, co se Fidelmě honí hlavou. Z právního hlediska byl klášter zodpovědný, pokud jeho návštěvníci utrpěli nějakou škodu, a vzhledem k tomu, že tamní opat byl zároveň vrchním biskupem celého království, by případná vina za vznik požáru mohla dopadnout až na samotný královský stolec. Colgú by dost možná musel vyplatit odškodnění osobám, v jejichž službách dotyčný biskup do kláštera přicestoval.

„Už je málem poledne,“ promluvil Eadulf k Fidelmě rychle. „Co kdybychom se naobědvali zde? Pak bychom ušetřili dost času a mohli bychom se rovnou rozjet navštívit opata Cuána v Imleachu, abychom o tom neštěstí zjistili co nejvíce podrobností a ujistili se, že jsme nepřehlédli nic podstatného. Domnívám se, že něco podobného se ti právě honí hlavou.“

Než stačila Fidelma odpovědět, začal na souhlas přikyvovat i Enda.

„To je dobrý návrh, paní. Koně by si měli na chvíli odpočinout, když se právě napojili a dostali píce. Naobědvejme se tedy nyní a pak se odsud rozjedeme do kláštera.“

Fidelma si ho přísně změřila. „A tobě jde jen a jedině o blaho koní, že ano? Jinak by ses do Imleachu byl ochoten rozjet v tu ránu.“

Enda se v první chvíli zatvářil zahanbeně, ale potom uviděl, že Fidelmě hrají v očích laškovně ohníčky.

Vtom se jim do hovoru vložil starý hostinský a tím Endu ušetřil nutnosti Fidelmě odpovídat. „Pokud byste měli chuť na studenou pečení, mohu vám nabídnout nasolenou zvěřinu, vařená husí vejce a salát s řeřichou, bedrníkem a medvědíím česnekem smíchaným s výhonky nedávno vykvetlé trnky. A pokud byste dali přednost něčemu ostřejšímu, mám také dušený pórek. Nakonec mám ještě spoustu ovoce a medu a také teplé koláčky z ječmene, které si můžete ochutit, jak je libo.“

„Já budu chtít jen něco lehkého,“ odpověděla Fidelma krčmáři. „Ještě budeme muset strávit nějakou dobu v sedle, ať už pojedeme do Imleachu, nebo zpátky do Cashelu.“

„Ale dones nám ještě jeden džbán piva,“ zavolal Enda za Aonou, který se vydal za svým vnukem směrem ke kuchyni vzadu.

Když osaměli, na okamžik se rozhostilo ticho.

„Doufala jsem, že dnešní noc strávíme v Cashelu,“ promluvila Fidelma ke svým společníkům tiše. „Nemohu se zbavit pocitu, že nás tento případ nějakou dobu zdrží, nežli se budeme moct vrátit do bratrova paláce.“

„Děláš si zbytečné starosti,“ napomenul ji Eadulf. „To, že tam zemřel nějaký cizí biskup, ještě nutně neznamená, že vina padne na klášter nebo snad na celé království.“

„Když půjde všechno hladce, mohli bychom dnes večer být zpátky v Cashelu,“ přitakal Enda. „I když pojedeme volným klusem, cesta do kláštera by nám neměla trvat nijak dlouho.“

V tom se nemýlil. Cesta vedoucí k opatství byla dobře udržovaná, neboť po ní chodili nejen poutníci, ale také kupci, kteří do starého kláštera často jezdili za obchodem. Podle zákona spadala cesta do třídy *ramat*, tedy silnice vedoucí k pevnosti urozeného člověka. Ailbeho opatství mělo jako Imleach Iubhair, „Hranice tisů“, přílehlavé jméno, neboť právě tyto stromy s oblými korunami a silnými větvemi v okolí převažovaly a rostly v pásu ve svahu končícím u malého jezírka, na jehož břehu byl klášter vystavěn. Tisy jsou odolné a silné stromy a z jejich větví porostlých krátkým jehličím si lovci i bojovníci často vyráběli pevné luky. Podél

silnice vedoucí tisovým lesem rostly ve shlucích i hlohy, které místy tvořily živý plot, klikatící se na různé strany. Mezi jejich lesklými tmavě zelenými listy se začínaly objevovat první drobné chomáčky bílých květů. S postupujícím jarem se poupata měla brzy proměnit v krásné bílé květy se žlutými středy – neklamné znamení toho, že léto je nedaleko.

V místech s méně hustým porostem, na suchých vyvýšených březích, rostl bíle kvetoucí svízel. Fidelma se v dětství dozvěděla, že bylinou sklizenou v této roční době se dají ochutit nejrůznější pokrmy. Přítomnost svízele napovídala, že nedaleko bude voda, a tři jezdcí skutečně tu a tam zahlédli odlesk slunečních paprsků chýlících se pomalu k západu na hladině rychle plynoucích potůčků a kolem nich několik vážek, které chvíli visely nad vodou a pak jako blesk poodlétly o kus dál. V bezprostřední blízkosti bylo malé jezírko a přinejmenším pět hlubokých studánek s průzračně čistou vodou, která pod zemí vyvěrala ze vzdálených kopců a hor. Nepochybně právě přítomnost vodní plochy a pramenů byla důvodem, proč se blahoslavený Ailbe a jeho následovníci rozhodli vybudovat své společenství zrovna na tom místě.

Na nebi kroužilo několik dravců, kteří si odtamtud vyhlíželi pozdní oběd. Nejnápadnější z nich byli sokoli s dlouhými špičatými křídly, poohlízející se po chutném soustu na obloze nad vřesovišti, kde se jim lovalo nejlépe. Cestovatelé zahlédli také několik divokých koz s rovnými rozestupujícími se rohy, které se popásaly na hlodáši a vřesu. V teplejších měsících vystupovala zvířata do vyšších kamenitých poloh, ale v zimě scházela do nížin. Fidelmě prolétlo hlavou, že vzhledem k roční době už by očekávala, že kozy odejdou do hor.

Krajina kolem nich nebyla zcela liduprázdná. Opodál u potoka viděli několik řeholníků, soudě podle jejich hábitů, kteří tam rybařili. Jelikož voda v těch místech byla mělká a delší dobu nepršelo, Fidelma předpokládala, že se ti muži z kláštera nepokoušejí chytit lososy, ale pravděpodobně *naíd*, ryby připomínající úhoře, mihule. Opat Cuán je měl ve veliké oblibě, ale ne každému pokrmu z nich připravené chutnaly.

Samotný klášter stál na mírném pahorku severně od široké cesty. Tam byla hlavní brána a za ní do vršku šplhaly klášterní budovy, zatímco přímo na jih odtamtud se zvedal dlouhý nevysoký vrch jménem Carron, kde se pohřbívali mrtví, kteří zemřeli

v opatství; tomu místu se říkalo „Hrobky požehnaných“. Silnice se pak vinula dál a mýjela malé jezírko ležící západním směrem.

Fidelma a její dva druzi se nyní blížili k důvěrně známé budově se vstupní branou, postavené z šedého vápence, která byla jako první vystavěna před více než stoletím, nežli se pozdější opatové rozhodli, že celý klášterní objekt by se měl vybudovat z kamene, jak se slušelo na nejvýznačnější církevní středisko celého království. Práce ale ještě zdaleka nebyly hotovy, a tak se opat Cuán, jenž byl do úřadu jmenován před méně než rokem, rozhodl, že se pokusí přestavbu dokončit ještě za svého života. V současné době byla do kamenné podoby přestavěna polovina budov, zbytek byl stále původní, dřevěný.

Fidelma se svými společníky zabočila do mírného kopce po cestě míjející hlavní bránu. Na první pohled tam všechno vypadalo naprosto v pořádku, avšak když kolem nich chvílemi prolétl závan větru, v chřípí ucítili slabý, ale pronikavý pach spáleniny. U brány podle všeho nehlídkoval žádný dveřník, a tak i po jejich příjezdu zůstávala těžká dubová vrata zavřená.

Nakonec Enda pobídl svého koně, natáhl se po provazu vedoucím ke zvonu u dveří a třikrát za něj zatáhl. Zpoza brány k nim dolehlo vzdálené zvonění. Netrvalo to nijak dlouho, než na zdi nad klenutou bránou zahlédli jakýsi pohyb a vykoukla odtamtud čísi hlava, aby se dotyčný přesvědčil, kdo že to stojí venku. Než ale Enda stačil zavolat, kdo jsou, hlava zase zmizela.

Enda se právě chystal znovu zatahat za lano, když se jedna polovina masivní dřevěné brány začala otevírat. Skulinou se protáhl muž oděný v řeholním rouchu a postavil se k nim čelem. Byl mladý, střední výšky, s vlasy barvy slámy, a zadíval se na ně světlýma, téměř bezbarvýma očima. Se staženým obočím si je podmračeně měřil, ale pak se mu tenké rty roztáhly v úsměvu, když je po chvílce poznal.

„Fidelma z Cashelu!“ zvolal. „Tak jsem se nemýlil, když jsem tě před okamžikem zahlédl shora.“

Opětovala jeho úsměv. „Už je to téměř rok, co jsme se neviděli, bratře Mac Raithe.“

„Tehdy jsme se nacházeli v zemi lidu Uí Fidgente a naše životy byly v ohrožení,“ přitakal mladík.

„Nyní je z tebe nový *rechtaire*, nejvyšší správce tohoto kláštera?“

„A Cuán je náš nový opat,“ dodal bratr Mac Raith, nežli se obrátil k Fidelminým druhům. „Salvete,“ pozdravil je srdečně. „*Receperint, amicis meis epularer*. Velice vás zde vítám.“

Eadulf s Endou odpověděli zažitou zdvořilostní formulí.

Pak už správce ustoupil stranou, jednou rukou jim pokynul, aby pokračovali dále, a přitom zavolal na neviditelné pomocníky, aby bránu otevřeli dokořán a trojice jezdců mohla na koních vjet na veliké klášterní nádvoří. Jeden z bratří, podsaditý muž, který podle šatstva zastával funkci *echaireho*, vrchního štolby, k nim už vedl dva mladé podkoní, kteří si od návštěvníků převzali jejich koně, když všichni tři sesedli.

„Velice rád tě zase vidím, paní,“ řekl bratr Mac Raith, zatímco je vedl k hlavní klášterní budově na opačné straně nádvoří. „Předpokládám, že opat vás bude chtít bez meškání přivítat. Váš příjezd nepochybně zmírní úzkost, která naše opatství nyní svírá.“

Navzdory upřímné přátelskosti, s jakou je správce přivítal, bylo zřejmé, že je značně nesvůj a cosi ho tíží.

„Už jsme se doslechli o tom požáru,“ prohlásila Fidelma. „Prý si to neštěstí vyžádalo život nějakého biskupa, jenž zde byl návštěvou. Rozjeli jsme se sem z Arovy studny, abychom se přesvědčili, zda vám nemůžeme být nápomocní – jinak jsme ale měli namířeno zpátky do Cashelu.“

Bratr Mac Raith se zatvářil ustaraně. „V tom případě bude jisté opat Cuán za vaši přítomnost zde dvojnásob vděčný. Snad bude nejlepší, když vás k němu bez dalšího otálení zavedu. Pro tuto chvíli můžete svá zavazadla i koně svěřit bratru Sígealovi, našemu vrchnímu štolbovi.“

Správce jim pokynul, aby jej následovali, a zcela přitom opomněl obvyklý uvítací rituál: když do prostor kláštera vstoupili poutníci, byly jim obřadně omyty ruce a nohy. Fidelmě to sice neuniklo, ale pochopila, že je to projev mnichovy úzkosti z nastalé situace, a tak ho na to neupozornila. Správce spěchal poněkud neohrabaně před nimi po kamenných schodech do vrchního poschodí a tam zamířil dlouhou temnou chodbou do míst, kde se, jak si Fidelma vybavovala z předchozích návštěv, nacházely opatovy komnaty. Ani Eadulfovi s Endou neušlo, že se mladík tváří ustrašeně. Vyměnili si s Fidelmou významný pohled, když bratr Mac Raith konečně zastavil před dubovými dveřmi. Zaklepal na ně, a jakmile se zevnitř ozvalo povolání ke vstupu, pro-

klouzl rychle dovnitř. Trvalo to sotva okamžik, než dveře znovu otevřel a pokynul jim, aby šli dál.

Opat Cuán, starý muž s nachýlenou postavou, opírající se při chůzi o silnou hůl, už jim zpoza stolu kráčel v ústřety. Usmíval se na uvítanou a ve tváři se mu zároveň zračila úleva.

„Ať mi nikdo netvrdí, že Bůh nevyslyší naše modlitby, když k Němu voláme o pomoc ve chvílích nouze,“ pronesl na přivítanou. „Velice srdečně tě zde vítám, Fidelmo z Cashelu, i tebe, Eadulfe, i tebe, Endo. Často na vás všechny vděčně vzpomínám, na dobu, kdy jsme společně pobývali mezi klanem Uí Fidgente. Váš příjezd sem je nesmírně příhodný.“

Opat Cuán byl nevysoké postavy, ale působil ještě menším dojmem, neboť se opíral o silnou hůl. Fidelma si vzpomněla, že před mnoha lety si po pádu z koně zlomil nohu. Zlomenina se mu nezahojila příliš pěkně, a tak po úrazu začal kulhat a byl odkázán na pomoc hole. Byl trochu zavalitý, měl bledou pokožku, nevýrazné hnědé vlasy a tmavé oči. Vlasy mu kolem tonzury svatého Jana rostly v nepořádných chomáčích. Výraz jeho tváře Fidelmě pokaždé připomněl zkroušeného psa, který ví, že se v očích svého pána dopustil nějaké špatnosti, a nyní doufá v odpuštění – ale zároveň také věděla, že je to dojem naprosto mylný. Opatova skutečná povaha se dala poznat z jeho vlídného, ale zároveň pevného a nezlomného hlasu.

Prožili toho spolu hodně a vázalo je pevné přátelství, které by se na základě jejich společenských rolí nedalo tak snadno vysvětlit. Společně se ocitli v nebezpečných situacích, nežli mezi princem Donnerachem z lidu Uí Fidgente a Fidelminým bratrem Colgúem z Cashelu konečně zavládl mír. Cuán byl tehdy *airse-
nap* neboli zástupce imleašského opata a bratr Mac Raith byl jedním z písařů. Spiknutí, které mělo za následek smrt opata Ségdaea a do kterého byl zapojen bývalý správce, bratr Tuamán, je předchozího roku všechny svedlo dohromady.

„Byli jsme právě v Arově studni na zpáteční cestě do Cashelu, když jsme se doslechli, že jste tu měli požár a jedno úmrtí,“ řekla mu Fidelma na uvítanou. „Proto jsme se sem vypravili, abychom ti mohli být ku pomoci.“

Bratr Mac Raith jim začal rozestavovat židle, aby mohli usednout, a opat se zatím vrátil ke svému křeslu a hůl si opřel stranou.

„Požár vypukl v jedné ze zbývajících dřevěných budov až vzadu v klášteře,“ začal jim starý pán vysvětlovat bez dalšího úvodu. Hovořil unaveně a hrdlo měl zřejmě vyschlé, jako by tatáž slova opakoval již poněkolikáté. „Stalo se to v domě, který sloužil jako ubytovna pro hosty, ale měl být zanedlouho zbořen a na jeho místě měla vyrůst stavba z kamene. Předjímám tvou další otázku, Fidelmo. Náš vzácný návštěvník si sám zvolil, že se chce ubytovat právě tam, odmítl pokoj v nové kamenné budově.“

Fidelma si ho překvapeně změřila.

„Onen host prohlásil, že v dřevěném domě je tepleji a útulněji nežli ve stavbě z kamene,“ jal se vysvětlovat správce. „Říkal, že jeho zdraví a pohodlí lépe vyhovují dřevěné budovy.“

„Kdo to byl?“ zeptala se.

„Byl to Frank: biskup Brodulf z Luxovia,“ odpověděl jí mladík.

„Zahynul v ohni,“ přikývl opat. „Nejprve bych vám chtěl povědět několik slov o samotném požáru, nežli vám sdělím víc o tom biskupovi.“

Fidelmě neušlo, že opat o úmrtí biskupa ve svém klášteře nehovoří s žádným zvláštním pohnutím. Čekala, až bude starý pán pokračovat.

„Ačkoliv v posledních dnech několikrát přšelo, došel jsem k závěru, že stěny hostinské budovy byly značně vyschlé, protože jakmile oheň jednou vypukl, nedařilo se ho vůbec zpomalit. Dělalí jsme všechno pro to, abychom plameny uhasili, ale bezvýsledně.“

„A je vám známo, odkud se oheň začal šířit?“ zeptal se Eadulf netrpělivě, nechtěl čekat, až k tomu opat sám dojde.

Opat Cuán zhluboka vydechl, jako by ho přemáhalo vyčerpání. „To se nám prozatím zjistit nepodařilo. Bratr Áedh, jenž stojí v čele malé skupinky bratrů cvičených v boji s ohněm, se to pokouší vyšetřit. Plameny byly naneštěstí spatřeny až ve chvíli, kdy už bylo příliš pozdě je zarazit. Většinou nám zdroje vody zde v opatství bohatě stačí na to, aby s jejich pomocí bratr Áedh a jeho pomocníci všechny požáry hned v počátcích uhasili. A není to jednoduchý úkol – jak víš, v posledních desetiletích se naše společenství velice rozrostlo. Nyní se sem sjíždějí učenci z mnoha cizích království, aby zde studovali. Náš klášter je považován za hlavní církevní středisko celé země. Je pravda, že můj předchůdce se nechal přesvědčit, aby opatřil několik

ručních pump na vodu, které prý vyvinul Ctesibius z Alexandrie, ale proti takovému rozsáhlému požáru nejsou téměř nic platné.“

„Pokud smím promluvit, domnívám se, že jsme se poněkud odchyľili od nejdůležitějšího tématu,“ vložila se mu Fidelma do řeči vážným hlasem.

Opat Cuán sklonil hlavu. „Omlouvám se. Asi se mimoděk snažím vysvětlit, proč jsme našeho významného hosta nedokázali uchránit před smrtí v plamenech. Požár se rozšířil velmi rychle, jak vám vysvětlí bratr Áedh.“

„A onen biskup Brodulf byl jedinou obětí?“ ujišťovala se Fidelma.

„Byl ve staré noclehárně ubytován sám a tak tam také sám zahynul, ačkoliv několik našich bratrů a také dobrovolníků z řad dělníků utrpělo popáleniny, když se pokoušeli plameny zkrotit. Doufali jsme, že se našemu hostu snad podařilo uniknout, ale teprve když oheň dohořel, jsme zjistili, že zahynul. Domnívali jsme se, že je před požárem v bezpečí.“

„Žádné místo, kde by byl člověk v bezpečí před požárem, není,“ pronesl Eadulf s důrazem. „Ve všech domech je dřevo, pryskyřice a další hořlavé materiály. Ty pumpy, o nichž ses zmiňoval, jsou k ničemu. Už jsem je na svých cestách viděl a vím, že jejich proud je příliš slabý, než aby dokázal uhasit veliký požár.“

„Mluvili jsme o té oběti,“ ozvala se znovu Fidelma a z jejího ledového tónu se dalo poznat, že začíná ztrácet trpělivost, neboť se stále nedozvěděla nic o tom cizinci. „Kdo byl ten biskup Brodulf?“

„Jak už jsem říkal, byl to návštěvník z ciziny, pocházel z Luxovia.“

„Z Luxovia?“ zamračila se Fidelma a pokoušela si vzpomenout, kde se to místo nachází.

„Je to v Burgundsku, v království Franků. Luxovium je jedno z církevních společenstev, která založil sám náš blahoslavený Kolumbán.“

„Burgundsko jsme přece navštívili,“ připomenul Eadulf Fidelmě. „Před dvěma lety jsme opata Ségdaa a další preláty doprovodili na cestě do Burgundska, když se vydali navštívit klášter Autun.“

„No jistě, probíhal tam koncil, na němž bylo rozhodnuto, že Benediktova řehole má být přijata ve všech opatstvích a církevních

společenstvech,“ zavzpomínala Fidelma zamyšleně. „Zúčastnila jsem se ho jako poradkyně našich zástupců, abych potvrdila, že naše tradiční právo a zákony jsou s novými římskými pravidly neslučitelné.“

„Od té doby, co v Římě přijali novou víru jako státní náboženství, očekávají, že římské zákony přijmou i všichni ostatní křesťané,“ pronesl opat Cuán se slyšitelným opovržením. „Jako by tisíce let starou kulturu mohl zničehonic zvrátit výnos několika osob pocházejících ze zcela odlišné kultury.“

„Nevypravil se sem snad ten cizí biskup právě kvůli rozhodnutím, k nimž v Autunu došlo?“ zeptal se Eadulf podmračeně.

„Svým způsobem ano. Přicestoval proto, aby se sám dozvěděl něco víc o naší teologii a o tom, jak vypadá naše křesťanské učení, neboť mu bylo známo, že jsme odmítli řídit se mnoha rozhodnutími, jež byla vyslovena na všemožných římských koncilech.“

„V Luxoviu, jak sám říkáš, založil Kolumbán jeden ze svých prvních klášterů,“ pronesla Fidelma zamyšleně. „Doslechla jsem se o něm, když jsem byla v Bobbiu, dalším opatství založeném Kolumbánem. Pověděli mi, že Luxovium byla prastará svatyně galské bohyně řek Souconny, že to bylo posvátné místo staré víry a že tam vyvěrají horké i studené prameny. Předpokládám, že Kolumbán se svými následovníky si to místo zvolili právě z toho důvodu.“

„Působí v Luxoviu dosud misionáři z vaší země?“ zajímal se Eadulf. „Vysvětlovalo by to, proč se tamní biskup rozhodl pro cestu sem.“

„Frančí králové přísahali věrnost Římu,“ sdělil jim opat Cuán kysele. „Kolumbána a jeho stoupence z toho místa zapudili, protože slavili velikonoční svátky tak, jak bylo zvykem v našem království.“

„Máš pravdu, paní,“ ozval se v tu chvíli bratr Mac Raith. „Když Kolumbán a jeho věrní museli uprchnout z Luxovia, zamířili odamtud právě do Bobbia. A do Luxovia byli přijati jen ti řeholníci, kteří přísahali věrnost římské větvi nové víry.“

„Proč se sem tedy ten biskup vydával, když mu navíc muselo být známo, že jste zde odmítli výnosy koncilu v Autunu?“

„Biskup Brodulf si v žádném případě nenechal ujít jedinou příležitost, aby se s našimi učenci mohl přit o naši víru a její výklad,“ pokývl opat hlavou. „Domnívám se, že sem přišel z výslov-

ného pověření franckého krále Chlothara, což je přímý potomek právě toho krále, jenž nechal Kolumbána vyštvať z Luxovia.“

„Setkali jsme se s Chlotharem na radě v Autunu,“ vzpomněla si Fidelma. „Ten člověk si nenechá líbit sebemenší urážku. Tudíž ten biskup vám naznačil, že ho sem vyslal právě Chlothar?“

„Ať už sem přišel z pověření kohokoliv, biskup Brodulf nebyl v našem klášteře vítaným návštěvníkem,“ pronesl bratr Mac Raith. Přítomní se na něho zadívali, překvapeni nepřátelstvím v jeho hlase.

„Všichni by zde přece měli být vítáni, pokud tedy nezneužívají zákonů pohostinnosti,“ napomenula ho Fidelma ostře.

„Nezneužívají? Ale právě toho se biskup Brodulf dopustil,“ opáčil mladý správce bojovně.

Po jeho slovech se vše jal vysvětlovat opat Cuán.

„Biskup Brodulf se choval urážlivě, dokonce nactiutrhál i samotnému *Cáin Ailbemu*, na základě jehož předpisů a pouček vedeme celý náš klášter.“

„Už nevím, jak jinak se máme pokoušet zachovat mezi sebou bratrství a přátelské vztahy,“ dodal správce. „Ale když nás ti cizinci urážejí jako pohany a bezvěrce, je těžké cítit s nimi sou-náležitost.“

„Použil jsi množné číslo, ti cizinci,“ povšimla si Fidelma.

„Biskup sem přicestoval se dvěma společníky,“ vysvětlil jim opat. „Oba byli také z Burgundska.“

„A těm se podařilo plamenům uniknout? Nebo jsou snad mezi oněmi popálenými?“

Opat Cuán zavrtěl hlavou. „Byli ubytovaní jinde, v hlavní hostinské noclehárně v části kláštera, která již byla přestavěna.“

„Tak kdo byl s biskupem v té dřevěné ubytovně, když ne jeho dva druzi?“

„Byl tam sám,“ odpověděl bratr Mac Ráith rychle. „Tak si to přál a tak to nařídil. Osobně mi sdělil, že vzhledem ke svému vysokému postavení má právo na vlastní hostinský pokoj a že ho nehodlá sdílet s nikým, kdo mu není roven.“

Opat Cuán pokrčil rameny a zatvářil se smutně. „Bratr Mac Raith jeho slova cituje přesně. Tomu člověku byla vlastní citelná dávka domýšlivosti.“

„Nikdo, kdo mu není roven?“ zopakovala Fidelma zadumaně. „A kdo byli ti dva lidé, kteří sem s ním z Burgundska přicestovali?“

„Jeden z nich se jmenuje diákon Landric, druhý je bratr Charibert. Brodulf se k nim choval spíše jako ke sluhům nežli ke společníkům.“

„Takže ten biskup byl v domě sám, když budovu zachvátily plameny?“

„Přesně tak,“ přisvědčil bratr Mac Raith.

„Pokud sem ten biskup skutečně přišel z přímého pověření franckého krále Chlothara,“ pronesl Eadulf na půl úst, „pak bude opravdu nutné zjistit, jak k jeho smrti došlo.“

„Musíme se nade vši pochybnost přesvědčit, zda je na straně opatství jakákoliv vina, která by se franckému králi mohla stát důvodem k žádosti o odškodnění,“ pravila Fidelma rozhodně. „Pokud by se začalo být jen šeptem proslýchat, že biskupovu smrt zavinilo něčí opomenutí, Chlothar by jistě ani okamžik neváhal a začal by se domáhat pokuty. Úkolem tohoto opatství nyní bude prokázat, že jste udělali vše pro to, abyste biskupa Brodulfa zachránili před smrtí v plamenech. Jinak by to mohlo vést ke sporu mezi našimi dvěma královstvími, který by mohl přerůst ve válku.“

Opat Cuán rozhodl, že má jeho správce bratr Mac Raith návštěvníky bez meškání odvést k místu, kde se nalézaly ohořelé trosky staré hostinské budovy. Fidelma pochopila, že se opat snaží šetřit kroky, aby zbytečně nenamáhal svou zraněnou nohu. Bratr Mac Raith zamířil v jejich čele několika průchody, až se ocitli v místech, kde stála skupinka na první pohled zcela nových kamenných domů. Mezi nimi byly tu a tam vidět staré budovy, kupříkladu hlavní kostel. Správce hrdě ukázal na novou stavbu, která byla téměř tak veliká jako kostel – šlo o *praintech*, refektář. Naproti němu stála knihovna, *scriptorium*. Sdělil jim, že nedaleko odtamtud stojí i nová hostinská ubytovna. Na Fidelmu udělalo nemalý dojem, když viděla, jak se staré opatství rozrostlo.

Přešli přes nádvoří s malou fontánkou a prošli pod kamenným obloukem. Za ním se vzhled kláštera rázem změnil. Na obou stranách stála řada dřevěných stavení, téměř to připomínalo silnici rámovanou řadou domů. Správce byl obzvláště pyšný na to, že některé z nich sloužily jako ubytovny pro studenty. Ty stály po pravé straně a tvořily je dva velké podlouhlé přízemní sruby; jeden z nich byl pro muže, druhý pro ženy. Jako mnohé další *conhospitae*, kupříkladu Mungairit nebo Lios Mór, i zde v Imleachu se mohli pyšnit tím, že tu studuje řada žáků z mnoha zahraničních království a že je vyučují známí profesori a další vzdělání učitelé.

Bratr Mac Raith se významně zmínil o tom, že mnozí studenti jsou Anglové a Sasové. Řada z nich do Irska přicestovala, poté co bylo ve Streonshalhu vyhlášeno, že je třeba odvrhnout irskou větev víry a podřídit se římské doktríně.